

Försvarshögskolan

Självständigt arbete (30 hp)

Författare	Program/Kurs
Kn. Ludvig Martell	HOP SA 2025–26
Handledare	
	Antal ord: 9682 + 460 i två bilagor (totalt 10142)
Dr. Övlt. Peter Bovet Emanuel	Kurskod
	2UK045
Att studera tillit till AI-stödd underrättelseanalys: En experimentell vinjettbaserad pilotstudie i militär kontext	

ABSTRACT:

This pilot study examines whether trust in AI-supported intelligence analysis can be operationalised and analysed through experimental vignette design in a Swedish military context. Twenty-five officers with military intelligence analysis experience were randomly assigned to one of four vignettes manipulating analytic tradecraft dimensions (transparency and alternative hypotheses) in AI-generated assessments. Situational trust (S-TIAS), behavioural intention (BI), and dispositional trust (HTP and MTP) were measured. The instruments demonstrated high internal consistency, and situational trust correlated strongly with behavioural intention, indicating that trust functions as a context-specific mechanism in this setting rather than a general attitude toward technology. The tradecraft manipulations produced small and non-significant effects, suggesting limited detectability in a small pilot sample. Qualitative responses nevertheless highlighted transparency and structured reasoning as central to professional trust assessments. The study demonstrates methodological feasibility in a security-sensitive setting while identifying design constraints for future, larger-scale investigations of AI integration in military decision-making under uncertainty.

Nyckelord:

Tillit till AI, Underrättelseanalys, Analytisk tradecraft, Pilotstudie, Militär underrättelsetjänst, Vignettbaserad experimentdesign

Trust in AI, Intelligence analysis, Analytic tradecraft, Pilot study, Military intelligence, Vignette-based experimental design

Innehåll

1. INLEDNING	5
1.1. <i>Forskningslucka och syfte .....</i>	6
1.2. <i>Forskningsfrågorna .....</i>	8
1.3. <i>Disposition.....</i>	8
2. KUNSKAPSLÄGE OCH ANALYTISKT RAMVERK.....	9
2.1. <i>Tillit mellan människa och maskin .....</i>	9
2.2. <i>Tradecraft.....</i>	10
2.3. <i>Teoretisk syntes och ramverk.....</i>	12
3. METODIK	14
3.1. <i>Forskningsansats och övergripande design .....</i>	14
3.2. <i>Forskningsdesignen.....</i>	14
3.3. <i>Vinjetterna .....</i>	15
3.4. <i>Urval och datainsamling .....</i>	16
3.5. <i>Operationalisering av variabler.....</i>	17
3.6. <i>Analysstrategi och statistisk metod.....</i>	18
3.7. <i>Analysplan .....</i>	20
3.8. <i>Forskningsetik .....</i>	20
3.9. <i>Metodologiska begränsningar .....</i>	21
4. RESULTAT.....	22
4.1. <i>Genomförbarhet.....</i>	22
4.2. <i>Instrumentvalidering .....</i>	22
4.3. <i>Korrelationsmönster.....</i>	23
4.4. <i>Tradecraft-dimensionerna .....</i>	23
5. DISKUSSION	26

2UK045

5.1.	<i>Instrumentvalidering i militär kontext</i>	26
5.2.	<i>Situationsspecifik tillit som mekanism</i>	27
5.3.	<i>Manipulationen av vinjetterna</i>	28
5.4.	<i>AI-stöd och militärt beslutfattande</i>	29
5.5.	<i>Metodreflektion</i>	30
6.	SLUTSATSER	32
6.1.	<i>Studiens huvudsakliga bidrag</i>	32
6.2.	<i>Metodologiska bidrag</i>	32
6.3.	<i>Teoretiska och krigsvetenskapliga implikationer</i>	33
6.4.	<i>Implikationer för militär profession och AI-integration</i>	33
6.5.	<i>Etiska och samhällsliga implikationer</i>	35
6.6.	<i>Begränsningar och fortsatt forskning</i>	35
7.	LITTERATUR- OCH REFERENSFÖRTECKNING	36
7.1.	<i>Referenssystem</i>	36
7.2.	<i>AI</i>	36
7.3.	<i>Referenser</i>	36
	BILAGA A: RESPONDENTINFORMATION OCH ENKÄTUNDERLAG	40
	BILAGA B: ITEM-LISTA OCH FORMULERINGAR	53

1. Inledning

Ett brett införande av artificiell intelligens (AI) i militär underrättelseanalys utgör en genomgripande förändring i försvarets kunskapsproduktion. AI-system utvecklas från tekniska hjälpmedel för databehandling till analytiska aktörer som genererar bedömningar, formulerar hypoteser och påverkar beslutsfattande. Samtida krigsvetenskaplig forskning på AI argumenterar för behovet av att integrera AI för att stärka det militära beslutsfattandet (Bovet Emanuel 2025).

Militärt beslutsfattande beskrivs ofta genom Boyds OODA-loop (Observation, Orientation, Decide, Act), där underrättelseanalys utgör en central del av Orientation-fasen (Osinga 2007, s. 1). I denna fas tolkas och värderas information för att skapa förståelse av situationen. När AI integreras i underrättelseanalysen påverkas därmed inte bara analytikernas arbetsmetoder, utan själva grunden för militärt beslutsfattande. Frågan om tillit till AI-stödd analys handlar därmed om förmågan att fatta välgrundade beslut under osäkerhet i en säkerhetskritisk kontext. AI:s integration i militära underrättelsesystem skapar vad US Department of Defense (DoD) beskriver som utmaningen att ”make sense” av syntetiskt genererad information, det vill säga att tolka, värdera och omvandla AI-systemets produkt till beslutsunderlag (DoD 2022, s. 2–3).

Tillit är en grundförutsättning för militära beslutsprocesser. När AI-system införs i denna kedja uppstår nya frågor om hur tillit skapas, upprätthålls och bryts. AI:s beräkningsförmåga och analytiska hastighet överstiger den mänskliga, men maskinens resonemang är ofta svårtolkade och kan sakna det professionella omdöme som utmärker den mänskliga analytikern. Om tilliten till AI blir för låg riskerar teknologin att felutnyttjas, men om den blir för hög kan mänskligt ansvar och kritiskt tänkande undermineras (Lee & See 2004, s. 50–52).

Tillit är därför bara inte ett psykologiskt tillstånd, utan en kapacitet för att hantera osäkerhet i beslutsprocesser, och därmed en del av militär förmåga. I militära underrättelsesammanhang kan tillit förstås som relationell och flernivåbaserad, exempelvis mellan människa och maskin, mellan analytiker, samt mellan analysorganisationen och beslutsfattaren. Denna uppsats fokuserar på analytikerns tillit till AI-systemet, men placerar den i ett bredare militärt tillitssystem där flera nivåer påverkar den samlade beslutsförmågan. I en militär kontext handlar tillit

2UK045

till AI-stödd analys därmed inte enbart om teknisk precision, utan om förmågan att integrera AI i den professionella process där information omvandlas till förståelse under osäkerhet.

Underrättelseanalys bygger på ett metodiskt tillvägagångssätt. Det kan uttryckas som epistemisk legitimitet, vilket innebär att kunskapsproduktionen vilar på en tydlig systematik. I USA har man tagit fram *Analytic Tradecraft Standards* (ATS), vilka är principer som säkerställer att slutsatser är spårbara, tydligt grundade och logiskt motiverade (DNI 2015). När AI-system introduceras till denna miljö utmanas standarderna då systemet kan generera slutsatser som är korrekta, men vars ursprung inte kan förklaras. Det försvårar ansvarsutkrävande och reducerar legitimiteten för underrättelseanalysens systematik.

AI-teknologins nuvarande utveckling kan förstås som en förflyttning från verktyg till partner i den kognitiva processen (Collins et al. 2024, s. 1851). I stället för att endast leverera resultat ska framtidens system kunna förstå mänskliga intentioner, redogöra för sina egna resonemang och dela en situationsuppfattning med användaren. Detta kräver det som beskrivs som Human-AI Teaming, vilket är en samarbetsrelation där både människa och AI kontinuerligt justerar sina modeller av verkligheten (van den Bosch & Bronkhorst 2018, s. 5–6; Maathuis & Cools 2024, s. 1–2). AI bör därför inte enbart förstås som ett tekniskt verktyg, utan som en aktiv partner i ett större informationssystem. I en militär kontext innebär detta att förklarbarhet och tillit måste utformas på flera nivåer, från den tekniska algoritmens interna logik till analytikerns meningsskapande praktik.

1.1. Forskningslucka och syfte

Det sker forskning på AI och tillit i civila domäner, men den empiriska kunskapen om hur AI-systemens tradecraft-egenskaper påverkar analytikerns tillit i en militär kontext är begränsad. Underrättelsetjänsten utgör en central funktion i militärt beslutsfattande i hela konfliktskalan, och frågan om hur nya teknologier påverkar underrättelsens kunskapsproduktion är därmed ett krigsvetenskapligt kärnproblem. AI-baserat analysstöd förändrar inte enbart de tekniska förutsättningarna, utan även de epistemiska villkoren för underrättelsearbete, särskilt i relation till tillit, ansvar och professionellt omdöme.

McGrath et al. (2025) har utvecklat en förenklad modell för att mäta tillit till AI. Den benämns som Short Trust in Automation Scale (S-TIAS) och undersöker tilliten i ett civilt sammanhang. S-TIAS har ännu inte testats i en militär underrättelsekontext för att undersöka

2UK045

analytisk tradecraft. McMahon (2024, s. 4–6) argumenterar för att två standarder är fundamentala för hur analytisk kvalitet uppnås av AI: ATS-3, transparens, och ATS-4, förklaringsbredd. Hans resonemang har ännu inte prövats empiriskt.

Kunskapsluckan är krigsvetenskapligt relevant då den berör förutsättningarna för den militära beslutsprocessens kvalitet. Om tillit till AI-stödd analys inte formas på ett sätt som stödjer analytikerns professionella omdöme riskerar orienteringsförmågan (Orientation-fasen enligt Boyd) att förskjutas från analytikern till systemet. Studien syftar därför till att undersöka genomförbarheten av att empiriskt studera denna mekanism genom att kombinera forskning inom underrättelseanalys och tradecraft-teori med validerade tillitsmått (S-TIAS) i en experimentell pilotstudie.

Metodologiskt är denna uppsats en pilotstudie. Det är en mindre studie i syfte att förbereda en större studie genom att testa forskningsdesign, rekryteringsmetod och mätinstrument (Thabane et al. 2010, s. 2). Lancaster et al. (2004, s. 307) betonar att pilotstudier primärt syftar till att bedöma genomförbarhet (eng. *feasibility*) snarare än att dra definitiva slutsatser om effekter. Uppsatsen har tre centrala metodologiska komponenter:

- 1) **Instrumentvalidering:** Om *Short Trust in Automation Scale* (S-TIAS) fungerar i en svensk militär underrättelsekontext, där tillit kan ha andra kulturella och organisatoriska uttryck än i civila miljöer,
- 2) **Experimentell design:** Om vinjetter kan manipulera tradecraft-standarder (ATS-3 och ATS-4) på ett trovärdigt sätt och om dessa manipulationer uppfattas som realistiska,
- 3) **Rekrytering av respondenter:** Om det är möjligt att nå tillräckligt många respondenter inom Försvarmakten för att genomföra denna typ av studie, trots sekretessrestriktioner och tidsbegränsningar.

1.2. Forskningsfrågorna

Den övergripande forskningsfrågan är:

- *Hur kan tillit till AI-stödd underrättelseanalys mätas och analyseras med experimentell vinjettdesign i en militär kontext?*

Delfrågorna är:

- *FF1: Hur fungerar etablerade mätinstrument för tillit (S-TIAS och BI) i en militär underrättelsekontext?*
- *FF2: Samvarierar situationsspecifik tillit till AI-stöd med grundläggande tillit till maskiner och människor i denna pilotstudie?*
- *FF3: Kan experimentella manipulationer av analytisk tradecraft särskiljas genom vinjettbaserad design i denna pilotstudie?*

1.3. Disposition

Kapitel 2 presenterar forskningsläget och det analytiska ramverk som ligger till grund för studien. Kapitlet integrerar litteratur om tillit mellan människa och maskin med teorier om analytisk tradecraft inom underrättelseanalys och leder fram till den konceptuella modell som strukturerar pilotstudien.

Kapitel 3 redogör för studiens metodologi. Här beskrivs forskningsdesignen, vinjettkonstruktionen, operationalisering av centrala begrepp, urval och datainsamling samt den analytiska strategi som valts i relation till pilotstudiens syfte och begränsningar.

Kapitel 4 presenterar studiens resultat strukturerade efter forskningsfrågorna. Fokus ligger på genomförbarhet, mätinstrumentens funktion, korrelationsmönster samt utfallet av vinjettmanipulationerna, kompletterat med kvalitativa resultat från fritextsvar.

Kapitel 5 diskuterar resultaten i relation till tidigare forskning, det teoretiska ramverket och pilotstudiens metodologiska ambition. Kapitlet analyserar tillit som mekanism, identifierar designutmaningar och diskuterar implikationer för framtida forskning samt för AI-stödd underrättelseanalys i militär kontext.

Kapitel 6 sammanfattar studiens huvudsakliga slutsatser, dess metodologiska och teoretiska bidrag samt föreslår riktningar för fortsatt forskning.

2. Kunskapsläge och analytiskt ramverk

I denna uppsats integreras forskningsöversikt och teori. Syftet med kapitlet är därför att presentera forskningsläget och teori samt skapa ramverket för den kausala kedjan. Inledningsvis beskrivs tillit mellan människa och maskin samt analytisk tradecraft. Därefter sammanfogas dessa, för att slutligen beskriva hur kedjan hänger samman. Det kausala ramverket ($X \rightarrow M \rightarrow Y$) specificerar hur de teoretiska relationerna i en fullskalig studie hänger samman. I pilotstudien används ramverket som struktur för operationalisering och designutvärdering. Kausaliteten i sig provas inte, men hur väl ramverket fungerar i en framtida studie.

2.1. Tillit mellan människa och maskin

Inom forskningen om människa-maskin-interaktion definieras tillit som en förväntan att en aktör kommer att bidra till att uppnå individens mål i en situation präglad av osäkerhet och sårbarhet (Lee & See 2004, s. 51). Definitionen betonar att tillit inte är en statisk egenskap hos systemet eller användaren, utan en relationell bedömning som görs i specifika situationer. De identifierar tre dimensioner som påverkar tillit: systemets prestanda (hur väl det fungerar), process (hur det når sina slutsatser), och syfte (varför det finns). När någon av dessa dimensioner brister undermineras tilliten, även om de andra dimensionerna fungerar väl (ibid. 2004, s. 59). En väl fungerande tillit är kalibrerad mellan att inte vilja använda systemet och att ha övertro till systemets förmåga (ibid. 2004, s. 50–52).

Hoff & Bashir utvecklar begreppet genom att skilja mellan dispositionell tillit (generella attityder till automation), situationsbaserad tillit (tillit i specifika kontexter), och lärd tillit (baserad på erfarenhet av systemet) (2015, s. 413–422). I underrättelseanalys är situationsbaserad tillit särskilt relevant, eftersom analytikern måste bedöma om ett specifikt AI-genererat underlag är tillförlitligt nog att användas som grund för bedömning. Situationen präglas av både osäkerhet (analytikern kan inte själv verifiera all information) och sårbarhet (felaktiga slutsatser kan få allvarliga konsekvenser).

McGrath et al. (2025) operationaliserar detta genom att utveckla S-TIAS. Det är ett mätinstrument som specifikt mäter tillit som en situationsbunden bedömning snarare än som en generell attityd. Verktyget är utvecklat genom att utgå från den redan etablerade Trust in Automation Scale (TIAS) och förenkla det. TIAS prövades och de tre bäst fungerande frågeställningarna blev S-TIAS (ibid.2025, s. 8). Deras forskning visar tre viktiga fynd för denna studie. För det första har situationsspecifik tillit starkare samband med beteendeintention än generell

2UK045

tillit till människor (HTP, Human Trust Propensity) (ibid. 2025, s. 12). Dock visar studien att generell tillit till maskiner (MTP, Machine Trust Propensity) har en positiv påverkan på beteendeintention (ibid. 2025, s. 11). De visar att HTP inte hade signifikanta samband med tillit i någon av de testade AI-applikationerna, medan situationsspecifik tillit konsekvent gav beteendeintention (ibid. 2025, s. 5, s. 11–12). Detta innebär att användares vilja att följa AI-systemets rekommendationer primärt påverkas av hur systemet presterar i den aktuella situationen, inte av användarens allmänna inställning till teknik eller andra människor.

För det andra är S-TIAS robust över olika domäner och kontexter i McGrath et al.s validering (2025, s. 11–12). Instrumentet visade god validitet över olika AI-applikationer (självkörande bilar, virtuella assistenter, medicinsk diagnostik) och över olika dimensioner av tillförlitlighet (prestanda och integritet). Detta motiverar att testa S-TIAS i militär underrättelsekontext, där instrumentet inte tidigare validerats.

För det tredje bekräftar McGrath et al. distinktionen mellan tillit (S-TIAS) (en individuell bedömning av systemets tillförlitlighet) och beteendeintention (Behavioural Intention, BI), det vill säga viljan att faktiskt använda systemet (2025, s. 9–10, 12). Även om dessa korrelerar starkt är de konceptuellt olika: hög tillit leder inte automatiskt till användning om andra faktorer (policy, tid, alternativ) hindrar detta. Därför mäts både S-TIAS och beteendeintention (BI) separat i denna studie.

I militär underrättelseanalys blir situationsspecifik tillit central eftersom varje AI-genererad bedömning måste värderas individuellt utifrån aktuell situation, tillgängliga källor och beslutskontext. En analytiker kan ha generell tillit till AI-system, men ändå bedöma att ett specifikt AI-genererat underlag är otillförlitligt i den aktuella situationen, eller tvärtom.

2.2. Tradecraft

Inom underrättelseanalys har begreppet tradecraft utvecklats för att beskriva de professionella standarder som skiljer systematisk analys från subjektiva bedömningar. I USA har dessa principer standardiserats genom Intelligence Community Directive 203 (ICD 203), som fastställer *Analytic Tradecraft Standards (ATS)* för alla federala underrättelseorganisationer (DNI 2015). Motsvarande explicit standardisering saknas dock i Sverige. De svenska militära styrdokumenten beskriver i stället liknande principer indirekt, bland annat vikten av att

2UK045

underrättelseverksamheten präglas av saklighet, spårbarhet och transparens (Försvarsmakten 2022, s. 68–72; Försvarsmakten 2025, s. 30, 40–42).

Bruce & George (2015) framhåller att underrättelseanalysen länge betraktats som ett hantverk snarare än ett professionellt kunskapsfält (s. 15–16). Genom att formulera tradecraft som normsystem snarare än individuell erfarenhet försöker de etablera gemensamma standarder och skapa tillit till underrättelser som kunskapsprodukt. Detta professionaliseringsprojekt ligger till grund för de tradecraft-standarder som formulerats i ICD 203, och innebär att underrättelseanalys bedöms utifrån metodologisk stringens snarare än endast utifrån korrekthet i slutsatser.

McMahon diskuterar tradecraft i förhållande till AI där han poängterar vikten av att de metoder och principer som säkerställer att underrättelseanalys håller hög kvalitet, kan granskas kritiskt och kommunicerar osäkerhet transparent (2024). För denna studie är två tradecraft-standarder särskilt relevanta (McMahon 2024, s. 4–6). ATS-3 (transparens) kräver att analyser tydligt redovisar osäkerhet och vilka källor eller antaganden som ligger till grund för bedömningar (DNI 2015, s. 5). ATS-4 (förklaringsbredd) kräver att analytikern explicit överväger och värderar konkurrerande förklaringar till observerade fenomen (ibid. 2015, s. 6). Båda standarderna syftar till att göra analysprocessen tydlig och möjlig att kritiskt granska.

När AI introduceras i underrättelseanalys uppstår frågan om tradecraft-standarder kan tillämpas på syntetiskt genererad analys. Om en AI-modell producerar en bedömning utan att redovisa osäkerhet eller alternativa hypoteser, bryter den mot etablerade professionella normer, även om slutsatsen skulle vara korrekt. Detta innebär att tradecraft inte bara är ett kvalitetskriterium, utan också ett sätt att upprätthålla professionell kontroll över kunskapsproduktionen.

2.3. Teoretisk syntes och ramverk

Syntesen av forskning och teori leder fram till den kausala kedjan $X \rightarrow M \rightarrow Y$, där variationsgraden i AI-tradecraft (X) påverkar analytikerns tillit (M), som i sin tur påverkar beteendevsikten att använda AI-stödd analys (Y). Detta tydliggörs nedan i tabell 2.1.

Kausalt steg	Teoretisk koppling	Förklaring	Kommentar
(X) Tradecraft	- Tradecraft i enlighet med ICD 203, - ATS-3 och ATS-4: analytisk transparens och metoddisciplin; Praxis och styrningar	Underrättelseprodukter ska redovisa metod, källor, begränsningar, osäkerhet och rimlighet	Förklarar kvaliteten i manipulationen. Hög nivå av tradecraft förväntas skapa förutsättning för tillit.
Tolkningsprocessen (X → M)	- HTP och MTP, - Transparens i och förståelse för underrättelseanalysen; detaljer i vinjetterna baserat på ICD 203.	Hur väl analytikern förstår AI:s analysprocesser och bedömningar.	Förklarar varför tradecraft måste kommuniceras tydligt för att påverka tillit.
Tillit (M)	- S-TIAS	Tillit formas av transparens, förståelse, erfarenhet, och upplevs kompetens.	Visar hur tradecraft påverkar analytikerns tillit, vilket är grunden för mekanismen.
Professionella normer	- Analytikers tradecraft som normativ ram, - Kalibrerad tillit	Underrättelseanalytikers förmåga att uppfatta AI:ns kompetens utifrån professionens normer och krav.	Legitimerar varför tradecraft, mer specifikt ATS-3 och ATS-4, är relevanta för tillit.
Beteendevsikt (BI) (Y)	Viljan att förlita sig på och använda underrättelser producerade av AI.	BI styrs av tillit, upplevd användbarhet och förståelse. AI accepteras när tilliten är korrekt kalibrerad.	Förklarar varför tillit leder till ökad användning av AI-analyser i underrättelsetjänsten.

Sammanfattning	Tradecraft hos AI→ Vinjetter→Tillit→Professionella normer→Beteendeavsikt	Tradecraft (X) tol- kas genomvinjet- terna, vilket formar tillit (M), som fil- treras genom analy- tikerns egen förstå- else (tradecraft), vilket leder till ett beteende (BI) att använda AI eller inte.	Modellen är teore- tiskt förankrad och möjliggör testning av de kausala mek- anismerna som pre- senterats.
----------------	--	---	---

Tabell 2.1. Det teoretiska ramverket

Den kausala modellen utgör det teoretiska ramverk som en framtida huvudstudie skulle pröva genom inferentiell statistik och hypotesprövning. I denna pilotstudie används modellen för att strukturera undersökningsdesignen och bedöma om modellens komponenter är empiriskt åtkomliga med vald metod. Pilotstudien prövar därmed inte kausalitet mellan X, M och Y, utan mätbarhet, genomförbarhet och designlämplighet, vilket är i enlighet med pilotstudiens syfte.

Logiken bakom modellen är följande: Om tillit formas av hur systemet presenterar sitt resonemang (Lee & See 2004) och tradecraft definierar vad som räknas som godtagbart resonemang i underrättelseanalys (McMahon 2024), då bör AI-genererad analys som följer tradecraft-standarder generera högre tillit än analys som bryter mot dessa standarder. Detta antagande vilar på premissen att militära analytiker värderar AI-genererade resonemang enligt samma normer som mänskliga. Det är empiriskt oprövat i en militär kontext och utgör ett av de antaganden pilotstudien ger kvalitativt stöd för genom respondenternas spontana hänvisningar till tradecraft-dimensioner i sina fritextsvar. Situationsspecifik tillit (S-TIAS) mäter denna bedömning i en given situation, medan beteendeintention (BI) mäter om analytikern skulle vara villig att använda analysen som beslutsunderlag.

I metodkapitlet operationaliseras dessa tre begrepp i mätbara variabler: tradecraft manipuleras genom vinjetter som varierar ATS-3 och ATS-4 (McMahon 2024), tillit mäts med HTP, MTP och S-TIAS, samt beteendeintention som mäts med BI-skalan (McGrath et al. 2025).

3. Metodik

3.1. Forskningsansats och övergripande design

Denna uppsats genomförs med en kvantitativ experimentell ansats och är utformad som en pilotstudie. Mot bakgrund av pilotstudiens begränsade urvalsstorlek, de ordinala måtten hos de använda mätinstrumenten samt studiens explorativa syfte görs inga antaganden om normalfördelning i empirin. Den statistiska analysen utgår därför från en icke-parametrisk ansats, där syftet är att identifiera mönster, variationer och potentiella samband, inte att testa kausala effekter eller dra inferentiella slutsatser om populationen. Detta ligger i linje med pilotstudiens övergripande mål att bedöma forskningsdesignens och mätinstrumentens funktion i den aktuella kontexten.

3.2. Forskningsdesignen

Studien är uppbyggd kring en 2x2-faktoriell vinjettbaserad experimentdesign (Tabachnick & Fidell 2001, s. 8), vilket ger två dimensioner av tradecraft som kan manipuleras systematiskt:

- ATS-3: transparens i systemets analytiska resonemang (låg/hög)
- ATS-4: förklaringsbredd (alternativa hypoteser) (låg/hög)

Detta ger fyra experimentella villkor, vilka uttrycks genom vinjetter. De kombinerar olika nivåer av analytisk transparens och förklaringsbredd. Respondenterna tilldelas slumpmässigt en av dessa vinjetter. Sambandet mellan tradecraft (ATS) och vinjetterna illustreras nedan i tabell 3.1:

	Låg ATS-3 (a_1)	Hög ATS-3 (a_2)
Låg ATS-4 (b_1)	Vinjett 1: Låg transparens, låg förklaringsbredd (a_1b_1)	Vinjett 3: Hög transparens, låg förklaringsbredd (a_2b_1)
Hög ATS-4 (b_2)	Vinjett 2: Låg transparens, hög förklaringsbredd (a_1b_2)	Vinjett 4: Hög transparens, hög förklaringsbredd (a_2b_2)

Tabell 3.1. Designlogiken

Valet av 2x2-design motiveras av tre överväganden. För det första möjliggör en experimentell vinjettdesign isolering av kausala mekanismer i en kontext där forskningen av verklig under rättelseproduktion är begränsat av sekretess och organisatoriska restriktioner (Hughes & Huby 2004, s. 36–37; Aguinis & Bradley 2014, s. 352–354). Till skillnad från en ren enkätundersökning tillåter experimentdesignen test av kausala samband genom systematisk variation av

2UK045

oberoende variabler (Berntson et al. 2016, s. 58–60). För det andra operationaliserar designen det teoretiska antagandet att tillit formas genom kombinationen av tradecraft-egenskaper, snarare än enskilda egenskaper. Det skapar förutsättningar för att både mäta huvudeffekter som interaktionseffekter. För det tredje etablerar pilotstudien en struktur som kan replikeras och förfinas i en framtida huvudstudie.

I denna pilotstudie avser den 2x2-faktoriella designen den experimentella strukturen för hur tradecraft manipuleras genom vinjetterna. Designen används inte för inferentiell prövning av huvudeffekter eller interaktioner, utan för att bedöma manipulationernas funktionalitet, realism och potentiella betydelse för tillit.

3.3. Vinjetterna

Vinjetterna är uppbyggda kring ett gemensamt operativt scenario där respondenten agerar underrättelseanalytiker på operativ nivå. De får uppgiften att bedöma en AI-genererad underrättelsebedömning om ökad maritim aktivitet i angränsande stats kustzon. Scenariot beskriver en situation där operationschefen begärt stöd inför en kommande rapportering och analytikern har två timmar på sig att värdera om AI-systemets analys är tillräckligt tillförlitlig för att rekommendera operativa åtgärder. Samtliga respondenter exponeras för samma grundläggande situation, tidsförhållande och beslutscontext, vilket säkerställer att skillnader i bedömning kan kopplas till de experimentella manipulationerna snarare än till scenariots innehåll.

Genom ATS-3 manipuleras graden av analytisk transparens i AI-systemets resonemang. I låg ATS-3-villkoren presenteras analysen som en sammanhållen text där observationer, antaganden och slutsatser inte tydligt särskiljs. I hög ATS-3-villkoren struktureras analysen däremot enligt tydliga rubriker som särskiljer fakta, källor, systemets antaganden samt identifierade begränsningar. Denna uppdelning efterliknar den struktur som krävs enligt ICD 203 för att säkerställa spårbarhet och epistemisk legitimitet i underrättelseanalys (DNI 2015, s. 5).

Genom ATS-4 manipuleras genom att AI-systemet explicit överväger konkurrerande tolkningar. I låg ATS-4-villkoren presenteras endast en enda bedömning utan att alternativa förklaringar diskuteras, vilket ger intryck av att systemet behandlar situationen som entydig. I hög ATS-4-villkoren redovisar AI-systemet däremot tre alternativa hypoteser med explicita sannolikhetsbedömningar enligt Försvarmaktens styrdokument (Försvarmakten 2022, s. 93):

2UK045

- Hypotes 1 (operativ förberedelse) bedöms som sannolik,
- Hypotes 2 (rutinövning) som möjlig, och
- Hypotes 3 (demonstrativ styrkeuppvisning) som tveksam.

För varje hypotes ges en kortfattad motivering baserad på observerade mönster och avvikelser från normalbilden. Genom att systemet inte endast presenterar en slutsats utan även visar att det övervägt och värderat alternativa förklaringar, överensstämmer med McMahons definition av ATS-4 (2024, s. 5–6).

Samtliga vinjetter leder till samma rekommendation (handlingsalternativ B: förhöjd beredskap), där syftet är att skapa fokus på analysens process snarare än dess slutsats som manipuleras. Designvalet säkerställer därmed att respondenternas bedömningar av tillit och beteendeavsikt baseras på hur AI-systemet resonerar, inte på om de delar systemets slutsats. Samtliga vinjetter redovisas i sin helhet i *Bilaga A*.

3.4. Urval och datainsamling

Urvalet utgörs av officerare och analytiker med erfarenhet av underrättelsearbete inom Försvarsmakten. Rekryteringen sker genom ett tillgänglighetsurval eftersom kontakt sker genom nyckelindivider vid organisationer och förband (Berntson et al. 2016, s. 49). De tillfrågade organisationerna och förbanden är: MUST, insatsledningen J2, arméstabens underrättelse- och säkerhetsavdelning, flygstaben A2, samt operativa underrättelse- och säkerhetsförband. Vidare spridning inom Försvarsmakten har uppmuntrats. Även innevarande kurser ur HOP 1 och HOP 2 (2025–2026) har tillfrågats via email.

Datainsamlingen genomfördes digitalt via enkätplattformen Sunet Survey, som används för forskningsändamål vid svenska lärosäten. Plattformen uppfyller krav på informationssäkerhet och dataskydd enligt GDPR, och säkerställer att insamlad data lagras inom svensk eller europeisk infrastruktur.

Efter informerat samtycke genomförde respondenterna enkäten i följande ordning: (1) Kontrollvariabler (HTP och MTP), (2) information inför vinjetterna, (3) slumpmässig tilldelning av vinjett, (4) mätning av tillit till AI (S-TIAS), (5) mätning av beteendeavsikt (BI), (6) manipulationskontroll och reflektionsfråga (valfria), (7) demografiska variabler samt (8) öppen

avslutande fråga (valfri). Respondentinformation och enkätunderlag återfinns i *Bilaga A* till denna uppsats.

3.5. Operationalisering av variabler

Den teoretiska modellen bygger på en kausal kedja där analytisk kvalitet (X) antas samvariera med tillit till AI (M), vilken i sin tur samvarierar med beteendeavsikt att använda systemets rekommendationer (Y). Om inte annat anges följer operationaliseringen McGrath et al.s (2025) metodologiska upplägg. Item-lista med fullständiga formuleringar återfinns i *Bilaga B*.

Variabel	Teoretisk grund	Operationalisering	Mätning
X: Tradecraft	McMahon (2024), McGrath et al. (2025)	Vinjetmanipulation ATS-3/ATS-4	Dikotoma (hög/låg)
M: Tillit	McGrath et al. (2025)	S-TIAS	3 items, Likert 1–7
Y: Beteendeavsikt	Armitage & Conner (2001), McGrath et al. (2025)	BI-skala	3 items, Likert 1–7
Kontroll: HTP	Frazier et al. (2013), McGrath et al. (2025)	Benägenhet lita på människor	4 items, Likert 1–7
Kontroll: MTP	Merritt et al. (2013), McGrath et al. (2025)	Benägenhet lita på ma- skiner	6 items, Likert 1–7

Tabell 3.2. Operationalisering

3.5.1. Oberoende variabel (X): Tradecraft (ATS)

Analytisk kvalitet operationaliseras genom experimentella vinjetter som manipulerar två dimensioner av tradecraft: ATS-3 (transparens) och ATS-4 (förklaringsbredd). Båda dimensionerna operationaliseras dikotomt (låg/hög) genom vinjetternas struktur och innehåll, i enlighet med beskrivningen i avsnitt 3.3.

3.5.2. Medierande variabel (M): Tillit till AI

Tillit till AI mäts med *Short Trust in Automation Scale* (S-TIAS) (McGrath et al. 2025, s. 7), bestående av tre påståenden som skattas på en sjugradig Likertskala (1 = instämmer inte alls, 7 = instämmer helt). Variabeln syftar till att fånga respondenternas upplevda förtroende, tillförlitlighet och tillit till AI-systemet. De engelska originalformuleringarna har översatts till svenska med fokus på begreppslig snarare än ordgrann överensstämmelse.

3.5.3. Beroende variabel (Y): Beteendeavsikt (BI)

Beteendeavsikt att följa AI-systemets rekommendation mäts genom tre självskattningspåståenden, även dessa på en sjugradig Likertskala (1 = instämmer inte alls, 7 = instämmer helt), i enlighet med McGrath et al.s (2025) operationalisering. De tre frågorna är baserade på Theory of Planned Behavior (Armitage & Conner 2001, s. 472–475). Variabeln avser att fånga respondenternas vilja och benägenhet att använda AI-systemets bedömning i den givna situationen.

3.5.4. Kontrollvariabler

För att kontrollera för individuella skillnader i generell tillit inkluderas benägenhet att lita på människor (HTP) och benägenhet att lita på maskiner (MTP). Dessa mäts också med Likertskalor (1 = instämmer inte alls, 7 = instämmer helt) baserade på Frazier et al. (2013, s. 82) respektive Merritt et al. (2013, s. 532), i enlighet med McGrath et al.s (2025) studie.

3.6. Analysstrategi och statistisk metod

3.6.1. Övergripande analysstrategi

Analysstrategin är anpassad till pilotstudiens syfte, urvalsstorlek och datakvalitet. Studien syftar inte till att pröva hypoteser eller att dra inferentiella slutsatser om populationen. Statistiska analyser används explorativt och diagnostiskt för att bedöma datakvalitet, instrumentens funktion och forskningsdesignens genomförbarhet. Eftersom underlaget utgörs av ordinaldata innebär att analysen genomgående baseras på icke-parametriska metoder (Lantz 2009, s. 14; Borg & Westerlund 2012, s. 380–381). Metoderna innebär att analysens uttrycksförmåga begränsas, men begränsar inte pilotstudiens syfte (Lantz 2009, s. 343).

Mot bakgrund av den begränsade urvalsstorleken och användningen av Likertskalor görs inga antaganden om normalfördelning. Fokus ligger på riktning, spridning och mönster i data.

Analysstrategin syftar i huvudsak till att:

- bedöma datakvalitet och variation,
- utvärdera mätinstrumentens interna konsistens,
- pröva om manipulationerna uppfattas i avsedd riktning,
- identifiera preliminära samband mellan centrala variabler,
- samt använda fritextsvar för analytisk fördjupning och kontextualisering.

3.6.2. Deskriptiv statistik

En deskriptiv sammanställning görs av samtliga centrala variabler. För varje vinjettcell redovisas antal observationer, medelvärde, standardavvikelse samt minimi- och maximivärden. Syftet är att bedöma spridning i materialet, identifiera eventuella tak- eller golfeffekter samt utvärdera om mätinstrumenten genererar tillräcklig variation för vidare analys i en framtida huvudstudie.

3.6.3. Reliabilitetsanalys

Den interna konsistensen hos S-TIAS och skalan för beteendeavsikt analyseras med Cronbachs alfa (α) samt korrelationer mellan items (McGrath et al. 2025, s. 8; Berntson et al. 2016, s. 72). Reliabiliteten i testerna bör ligga mellan .70 och .80 eftersom måtten är kända och etablerade (Berntson et al. 2016, s. 76). Reliabilitetsmått $\alpha \geq .95$ visar sannolikt att frågorna är för homogena (ibid. 2016, s. 76). I enlighet med pilotstudiens syfte tolkas reliabilitetsmåtten indikativt än definitivt, med fokus på att identifiera potentiellt problematiska items och behov av justering inför en större studie.

3.6.4. Sambandsanalys

För att explorativt undersöka relationer mellan centrala variabler genomförs sambandsanalyser med Spearmans rangkorrelationskoefficient (Borg & Westerlund 2012, s. 153–154). Analysen omfattar samband mellan tillit till AI (S-TIAS) och beteendeavsikt (BI), samt mellan tillit och generell tillitsbenägenhet avseende människor (HTP) och maskiner (MTP). Spearmans rangkorrelation är relevant eftersom datamaterialet är ordinalt, urvalet begränsat och inga antaganden görs om normalfördelning eller linjära samband.

3.6.5. Manipulationskontroller

För att undersöka om manipulationerna av tradecraft uppfattas i avsedd riktning analyseras manipulationskontrollfrågorna genom jämförelser mellan låg och hög nivå av ATS-3 respektive ATS-4. Grupperna kommer ur forskningsdesignen vilket ger två oberoende grupper som testas mot varandra. Jämförelserna genomförs med Mann–Whitney U-test, vilket är lämpligt för att jämföra skillnader mellan två oberoende grupper och när data inte kan antas vara normalfördelad (Borg & Westerlund 2012, s. 390–391). Testet är icke-parametriskt och motsvarar ett t-test (Lantz 2009, s. 354).

3.6.6. Textanalys

Respondenternas öppna svar analyserades med induktiv kvalitativ innehållsanalys i enlighet med Elo & Kyngäs (2008, s. 109–111). Analysen genomfördes utan förutbestämda kategorier och fokuserade på det explicita innehållet i fritextsvaren. Meningsenheter identifierades, kondenserades och grupperades i övergripande kategorier.

Analysen användes i ett explorativt och kompletterande syfte för att kontextualisera de kvantitativa resultaten, snarare än för teoribildning eller kausal tolkning. Detta är i linje med pilotstudiers funktion att stödja designutvärdering och begreppslig förståelse (Malmqvist et al. 2019, s. 3), samt med användningen av öppna svar i vinjettstudier för att belysa respondenters tolkningar av experimentella manipulationer (Hughes & Hubby 2004, s. 42).

3.6.7. Analyser som inte genomförs

Mot bakgrund av pilotstudiens syfte och urvalsstorlek genomförs ingen analys av medierande faktorer eller kontextuell faktoranalytisk prövning av de psykometriska instrumenten. Studien gör inte heller anspråk på generalisering av resultaten till en större population.

3.7. Analysplan

Analysplanen är explorativ, i linje med pilotstudiers syfte att bedöma genomförbarhet (Thabane et al. 2010, s. 2). Pilotstudiens tre forskningsfrågor besvaras genom följande analyser:

- Forskningsfråga 1: Cronbachs α för att bedöma om S-TIAS, BI, HTP och MTP har tillräcklig intern konsistens ($\alpha > .70$).
- Forskningsfråga 2: Spearmans rangkorrelationer för att identifiera samband mellan S-TIAS, BI, HTP och MTP. Förväntningen är att S-TIAS $\leftrightarrow$ BI är starkare än HTP/MTP $\leftrightarrow$ BI, i linje med McGrath et al. (2025). Statistisk signifikans bedöms vid $p < .05$.
- Forskningsfråga 3: Mann-Whitney U (skillnader mellan grupperade variabler) analyserar manipulationernas genomslag utifrån effektstorlek och signifikans.
- Övergripande: Fritextsvaren analyseras för att identifiera om och hur tradecraft-dimensionerna framställs.

3.8. Forskningsetik

Studien följer Vetenskapsrådets (2024) principer för god forskningssed. Deltagandet var frivilligt och baserades på informerat samtycke. Insamlade data behandlades konfidentiellt och redovisades enbart i aggregerad form.

Vinjetterna utformades som hypotetiska scenarier utan koppling till faktiska operationer, individer eller förband. Särskild hänsyn togs till säkerhetsskyddslagstiftningen (SFS 2018:585) för att säkerställa att ingen känslig information om operativa förmågor eller arbetsmetoder exponerades genom studien.

3.9. Metodologiska begränsningar

Studien har flera metodologiska begränsningar som bör beaktas vid tolkning av resultaten. För det första bygger vinjettmetoden på hypotetiska scenarier, vilket innebär att respondenternas bedömningar görs i en simulerad snarare än faktisk operativ kontext. Även om vinjetterna utformats för att efterlikna professionella beslutsförhållanden kan analysen inte fullt ut åter skapa den komplexitet, tidsdynamik och organisatoriska inramning som präglar underrättelsearbete i praktiken.

För det andra har S-TIAS inte tidigare tillämpats eller validerats i en militär underrättelsekontext. Även om skalan är etablerad i civil forskning innebär detta att resultaten bör tolkas med försiktighet, vilket också motiverar studiens utformning som pilotstudie med fokus på instrumentens funktion snarare än på definitiva slutsatser. Vidare begränsar tillgänglighetsurvalet och den begränsade urvalsstorleken möjligheten att dra slutsatser bortom det studerade materialet. Studien gör därför inga anspråk på generalisering till Försvarmakten i stort, utan fokuserar på genomförbarhet, mätinstrumentens användbarhet och identifiering av preliminära mönster.

Slutligen kan de relativt subtila manipulationerna av analytisk tradecraft ha resulterat i svagare observerbara skillnader mellan vinjettvillkoren än vad som rapporterats i tidigare studier. Samtidigt bidrar studien med empiriska insikter om hur analytisk transparens och prövning av alternativa hypoteser kan påverka tillit i människa-AI-samarbete inom militär underrättelseanalys, ett område där empirisk forskning hittills varit begränsad.

4. Resultat

Detta kapitel presenterar pilotstudiens resultat och är strukturerat enligt de tre forskningsfrågorna. Dock besvaras forskningsfrågorna i diskussionskapitlet. Resultaten tolkas primärt utifrån vad de indikerar om möjligheten att genomföra en fullskalig studie och om mätinstrumentens funktion i militär underrättelsekontext.

4.1. Genomförbarhet

Datansamlingen genomfördes mellan 2025-12-02 och 2026-01-18 via Sunet Survey. Totalt 25 respondenter från svenska militära underrättelseorganisationer deltog. Samtliga respondenter genomförde enkäten i sin helhet utan bortfall i analyserade variabler. Fördelningen mellan de fyra vinjetterna var ojämn (4–9 respondenter per vinjett), vilket indikerar att randomisering fungerade tekniskt men att det begränsade urvalet inte tillät balanserad distribution.

4.2. Instrumentvalidering

Tabell 4.1 visar intern konsistens (Cronbachs α) för samtliga instrument.

Skala	Antal Items	Cronbachs α
HTP	4	.89
MTP	6	.89
S-TIAS	3	.92
BI	3	.93

Tabell 4.1: Instrumentvalidering

Samtliga instrument uppvisar utmärkt intern konsistens. HTP ($\alpha = .89$), MTP ($\alpha = .89$), S-TIAS ($\alpha = .92$) och BI ($\alpha = .93$) ligger samtliga väl över den konventionella gränsen på $\alpha = .70$ (Berntson et al. 2016, s. 76).

4.3. Korrelationsmönster

Tabell 4.2 visar Spearmans rangkorrelationer (ρ) mellan tillitsmått och beteendeintention.

Variabler	ρ	p
S-TIAS ↔ BI	.86	<.001
MTP ↔ S-TIAS	.64	<.001
MTP ↔ BI	.45	.012
HTP ↔ S-TIAS	-.05	.404
HTP ↔ BI	-.26	.107

Tabell 4.2: Korrelationsmönster

Resultatet visar på starkare samband mellan S-TIAS och BI samt S-TIAS och MTP. Övriga variabler var inte statistiskt signifikanta ($p > .05$).

4.4. Tradecraft-dimensionerna

4.4.1. Vinjettmanipulation

Tabell 4.3 visar deskriptiv statistik för S-TIAS och BI per vinjett:

Vinjett	n	HTP Mean (SD)	MTP Mean (SD)	S-TIAS Mean (SD)	BI Mean (SD)	Min– Max (S- TIAS)	Min– Max (BI)
1	4	-	-	4.17 (1.00)	4.00 (1.41)	3.00 – 5.00	2.00 – 5.00
2	5	-	-	4.93 (0.55)	4.73 (1.23)	4.00 – 5.33	3.00 – 6.00
3	9	-	-	4.29 (0.99)	3.78 (1.28)	2.67 – 5.67	2.67 – 6.00
4	7	-	-	4.33 (1.69)	3.95 (1.59)	1.00 – 6.33	1.00 – 5.33
Total	25	3.00 (0.94)	4.57 (1.07)	4.41 (1.14)	4.05 (1.35)	1.00 – 6.33	1.00 – 6.00

Tabell 4.3 Deskriptiva resultat för vinjetterna

Medelvärdena för S-TIAS varierar mellan 4.17 och 4.93, och för BI mellan 3.78 och 4.73.

2UK045

Jämförelser mellan låg och hög nivå av respektive tradecraft-dimension (ATS-3 och ATS-4) genomfördes med Mann-Whitney U-test för situationsspecifik tillit (S-TIAS) och beteendebetonning (BI). Inga statistiskt signifikanta skillnader observerades mellan grupperna (samtliga $p > .05$). Effektstorlekarna var små för ATS-3 (S-TIAS $r = .12$, BI $r = .19$) och något större, men fortfarande små, för ATS-4 (S-TIAS $r = .23$, BI $r = .21$). Resultaten indikerar begränsade skillnader mellan låg och hög nivå av manipulationer i denna pilotstudie.

Dimension	Variabel	U	Z	p	r
ATS-3	S-TIAS	61.50	-.60	.55	.12
	BI	55.50	-.94	.35	.19
ATS-4	S-TIAS	57.00	-1.15	.25	.23
	BI	59.00	-1.05	.30	.21

Tabell 4.4: Gruppjämförelser

4.4.2. Tradecraft-relevans (kvalitativa resultat)

Respondenterna ombads att motivera sina tillitsbedömningar i fritextsvar. Kvalitativ innehållsanalys identifierade fyra återkommande teman:

Transparens som förutsättning för tillit

Respondenterna uttrycker genomgående att tillit till AI-stödd analys är beroende av transparens i analysprocessen. Flera svar betonar behovet av att förstå hur slutsatser genereras, inklusive hur källor värderas och hur logiken i systemets resonemang ser ut.

- ”Kohorens i systemets resonemang och därmed möjlighet att se logiken.”
- ”Svårt att svara på tillit till AI, måste veta mer om systemet och dess inlärningsprocess.”

Osäkerhet och alternativa hypoteser

Ett återkommande inslag i fritextsvaren är vikten av att AI-systemet redovisar osäkerheter, begränsningar och alternativa tolkningar. Respondenterna efterfrågar möjligheten att se vilka antaganden som gjorts och vilka alternativa hypoteser som övervägts eller förkastats.

- ”Osäkerhet om alla tillgängliga påverkande faktorer och indikatorer beaktats.”
- ”Hade även önskat se alternativgenereringar som förkastats.”
- ”[...] Dock behöver stickprov göras så att felkällor identifieras/blottläggs.”

Mänsklig kontroll och professionellt ansvar

Respondenterna beskriver AI-systemet som ett stöd för den mänskliga analytikerns arbete snarare än som en självständig beslutsfattare. Svaren betonar vikten av att den slutliga bedömningen förblir ett mänskligt ansvar och att AI-resultat kan behöva verifieras eller kontrolleras manuellt.

- ” [...] Jag skulle dock, om jag har tid, göra en manuell kontroll av viss data för att ha ett underlag för mitt eget beslut/känsla för rekommendationen.”
- ” [...] AI stödjer en snabbare beslutsprocess i detta scenario och underlättar för att komma innanför FI:s beslutscykel.”

Kontextberoende och situationsspecifik tillit

Respondenterna beskriver tillit till AI som beroende av situation och kontext snarare än som en generell eller stabil egenskap. Flera svar indikerar att graden av tillit påverkas av uppgiftens karaktär, konsekvensnivå och avvikelse från normalbild.

- ”En tydlig avvikelse i normalbild med ingående indikatorer renderar fler RFI och kräver höjd beredskap.”
- ”Om metoden är tillförlitlig kommer den spara mycket tid för analytikerna.”
- ” [...] [Om vi låter] traditionell svensk metod för införande i FM råda kommer vi ligga efter på operativ och strategisk nivå, och kostnaden behöver betalas med förlust av liv och materiel.”

5. Diskussion

Denna pilotstudie har undersökt genomförbarheten av att studera tillit till AI-stödd underrättelseanalys i svensk militär kontext genom experimentell vinjettdesign. Sammantaget visar studien att tillit till AI-stödd underrättelseanalys kan operationaliseras och analyseras genom experimentell vinjettdesign i denna kontext. De etablerade mätinstrumenten uppvisar stabil intern konsistens. Sambandsmönstren mellan situationsspecifik tillit (S-TIAS) och beteendeintention (BI) är teoretiskt rimliga. Samtidigt indikerar resultatet att manipulation av analytisk tradecraft kräver tydligare kontraster för att generera mätbara skillnader i pilotformat. Detta kapitel diskuterar resultaten utifrån pilotstudiens tre forskningsfrågor samt den övergripande frågeställningen.

5.1. Instrumentvalidering i militär kontext

FF1: Hur fungerar etablerade mätinstrument för tillit (S-TIAS och BI) i en militär underrättelsekontext?

Resultaten visar att S-TIAS och BI uppvisar hög intern konsistens ($\alpha = .92-.93$) i svensk militär underrättelsekontext. Dessa värden är jämförbara med de som rapporterats i tidigare studier i civil miljö (McGrath et al. 2025, s. 9), vilket indikerar att instrumentens interna struktur är stabil även i en professionell kontext präglad av ansvar, hierarki och operativ osäkerhet. Pilotstudien ger därmed empiriskt stöd för att situationsspecifik tillit (S-TIAS) och beteendeintention (BI) kan operationaliseras på liknande sätt i en specifik organisatorisk miljö.

Vidare indikerar de höga α -värdena en stark intern samstämmighet mellan items. Dock kan $\alpha > .90$ i vissa fall tyda på överlappande formuleringar eller begränsad variation i populationen (Berntson et al. 2016, s. 76). Pilotstudiens resultat bör därför inte tolkas som fullständig validering av instrumenten i militär kontext, utan som stöd för deras användbarhet i fortsatt forskning. Vid större urval kan faktorstruktur och eventuell item-reduktion prövas djupare.

Sammantaget talar resultaten för att etablerade mätinstrument för tillit till AI kan användas i militär underrättelsekontext utan att förlora intern konsistens eller teoretisk sammanhållning. Detta innebär inte att instrumenten är fullständigt validerade för alla militära miljöer, men pilotstudien ger stöd för deras användbarhet som analytiska verktyg i fortsatt forskning om interaktion mellan människa och AI inom militär underrättelseverksamhet.

5.2. Situationsspecifik tillit som mekanism

FF2: Samvarierar situationsspecifik tillit till AI-stöd med grundläggande tillit till maskiner och människor i denna pilotstudie?

Resultaten visar att situationsspecifik tillit (S-TIAS) samvarierar starkt med beteendeintention (BI) ($\rho = .86, p < .001$). Sambandet mellan S-TIAS och MTP samvarierade måttligt ($\rho = .64, p < .001$). Sambanden mellan HTP och S-TIAS/BI var inte statistiskt signifikanta. Detta indikerar att tillit i denna kontext primärt är situationsbunden snarare än en direkt funktion av generella attityder till maskiner eller människor.

Det starka sambandet mellan S-TIAS och BI ligger i linje med etablerad teori om att tillit fungerar som en närliggande mekanism mellan uppfattade systemegenskaper och beteende (Lee & See 2004; Hoff & Bashir, 2015; McGrath et al. 2025). I den aktuella studien innebär detta att analytikerns vilja att använda AI-stödd analys i högre grad relateras till hur systemet uppfattas fungera i den specifika situationen än till övergripande tillitsdispositioner. Dispositionell tillit till maskiner (MTP) uppvisade ett måttligt samband med situationsspecifik tillit, vilket indikerar att tidigare erfarenheter av automation kan påverka bedömningen, men inte ersätta den kontextuella värderingen. Resultaten stödjer Lee & Sees modell att analytikernas tillitsbedömningar relaterar till systemets process (hur det når sina slutsatser) snarare än enbart till prestanda (slutsatsens korrekthet), vilket i militär kontext manifesteras genom tradecraft-standarder för transparens och alternativa hypoteser (2004, s. 50–52).

Ur ett krigsvetenskapligt perspektiv är resultatet relevant. Militär underrättelseanalys sker i miljöer präglade av osäkerhet, ansvar och konsekvenser. Att tillit i denna studie framträder som situationsspecifik snarare än generell indikerar att AI-system bedöms som en del av den konkreta analysprocessen, inte som abstrakta teknologiska artefakter. Tillit förefaller därmed fungera som en funktionell bedömning av analytisk kvalitet i den aktuella kontexten. De kvalitativa resultaten stödjer denna tolkning. Respondenter refererade spontant till transparens, osäkerhetshantering och alternativa hypoteser när de motiverade sina tillitsbedömningar. En respondent beskrev tillit som beroende av "kohorens i systemets resonemang och därmed möjlighet att se logiken", vilket illustrerar att tillit formas genom hur systemets resonemang presenteras och kan värderas i situationen, snarare än genom generella uppfattningar om AI som fenomen.

Sammantaget indikerar resultaten att situationsspecifik tillit (S-TIAS) kan fungera som en mellanliggande mekanism mellan uppfattade systemegenskaper (MTP) och beteendeintention (BI) även i militär underrättelsekontext.

5.3. Manipulationen av vinjetterna

FF3: Kan experimentella manipulationer av analytisk tradecraft särskiljas genom vinnjettbaserad design i denna pilotstudie?

Riktade jämförelser mellan låg och hög nivå av respektive tradecraft-dimension (ATS-3 och ATS-4) visade inga statistiskt signifikanta skillnader i situationsspecifik tillit eller beteendeintention (samtliga $p > .05$). Effektstorlekarna var små, med något större effekter för ATS-4 än för ATS-3. Resultaten indikerar således att manipulationerna genererade mätbara, men begränsade skillnader mellan villkoren i pilotformat.

Avsaknaden av signifikanta skillnader bör tolkas med metodologisk försiktighet. Den begränsade stickprovsstorleken minskar studiens statistiska power och försvårar upptäckten av små effekter. Samtidigt indikerar de observerade effektstorlekarna att manipulationernas genomslag i den aktuella operationaliseringen sannolikt är begränsad. Resultatet kan därför inte enbart tillskrivas låg power, utan pekar även på behov av att förstärka kontrasten mellan låg och hög nivå av tradecraft i framtida studier.

En möjlig tolkning är att de valda manipulationerna, som avsiktligt utformades för att vara realistiska och subtila, uppfattades som variationer inom ramen för professionell norm snarare än som tydliga kvalitativa skillnader. Militär underrättelseanalys präglas av etablerade standarder för transparens, osäkerhetsredovisning och alternativa hypoteser. Om samtliga vinjetter i någon mån uppfyller dessa grundkrav kan variationen mellan låg och hög nivå framstå som gradskillnader snarare än principiella skillnader, vilket reducerar effektstorleken. Resultatet leder till en fråga: i vilken utsträckning bör manipulationer av professionella normer vara subtila respektive explicita? Subtila variationer bevarar realism och speglar hur analytisk kvalitet ofta varierar i praktiken, men riskerar att generera små effektstorlekar. Mer explicita manipulationer skulle sannolikt öka möjligheten att upptäcka statistiska effekter, men kan samtidigt skapa artificiella kontraster som professionella analytiker inte uppfattar som trovärdiga. Det leder till att experimentell forskning om analytisk tradecraft inte enbart handlar om statistisk

2UK045

design, utan om hur kunskap om professionell kvalitet kan operationaliseras utan att förlora validitet. Pilotstudien illustrerar denna spänning och visar att hur manipulationen uttrycks påverkar vilken typ av kunskap som kan genereras. I denna studie innebär det att frånvaron av signifikanta skillnader mellan villkor inte nödvändigtvis indikerar avsaknad av effekter, utan kan spegla ett designval som prioriterade validitet genom realism.

De kvalitativa resultaten ger ytterligare kontext. Respondenter refererade spontant till transparens, spårbarhet och alternativa förklaringar i sina resonemang om tillit. En respondent uttryckte att denne "hade även önskat se alternativgenereringar som förkastats", vilket direkt speglar den logik som ligger till grund för ATS-4. Detta indikerar att de manipulerade dimensionerna är relevanta för professionella tillitsbedömningar, även om den experimentella designen inte genererade tydliga kvantitativa skillnader vid $n=25$. Resultatet kan därmed tolkas som att tradecraft-dimensionerna är konceptuellt centrala, men att deras isolerade effekter är svåra att detektera i en 2×2 -design med begränsat urval. För en framtida huvudstudie innebär detta att manipulationerna bör förstärkas genom tydligare kontraster mellan villkor samt kompletteras med explicita och obligatoriska manipulationskontroller. Ett större urval är nödvändigt för att möjliggöra detektion av små effekter. Alternativt kan designen förenklas eller kombineras med kvalitativa metoder för att bättre fånga hur tradecraft-dimensioner samverkar i professionella tillitsbedömningar.

Sammantaget visar pilotstudien att experimentell manipulation av tradecraft är metodologiskt genomförbar i militär kontext, men att dess empiriska genomslag är begränsat i nuvarande utformning.

5.4. AI-stöd och militärt beslutfattande

Hur kan tillit till AI-stödd underrättelseanalys mätas och analyseras med experimentell vinjettdesign i en militär kontext?

Pilotstudien visar att tillit till AI-stödd underrättelseanalys kan operationaliseras och analyseras genom experimentell vinjettdesign i svensk militär kontext. De etablerade mätinstrumenten visade tillfredsställande reliabilitet, och sambandsmönstret indikerar att situationsspecifik tillit fungerar som en mellanliggande mekanism mellan uppfattade systemegenskaper och beteendeintention. Detta innebär att tillit inte enbart kan förstås som en generell attityd till

2UK045

teknik, utan som en kontextuell bedömning av systemets analytiska kvalitet i den aktuella situationen.

Samtidigt visar resultaten att experimentell manipulation av analytisk tradecraft genererar små effekter i pilotformat. Detta indikerar att även om dimensioner som transparens och alternativa hypoteser är professionellt relevanta, är deras isolerade påverkan på tillit svår att särskilja genom subtila variationer i vinjettdesign. Analytikerns tillitsbedömning förefaller relatera till helheten av analytisk kvalitet snarare än till enskilda dimensioner betraktade isolerat.

Ur ett krigsvetenskapligt perspektiv är detta betydelsefullt. I militära beslutsprocesser utgör värdering och tolkning av information en central del av orienteringsfasen (Osinga 2007, s. 1). Om AI-stödd analys integreras i denna process, blir tillit en mekanism genom vilken systemets produkt vägs in i beslutsunderlaget. Studiens resultat indikerar att denna tillit formas genom situationsspecifik bedömning av hur analysen är strukturerad, hur osäkerhet redovisas och hur alternativa tolkningar hanteras. Mätning av tillit till AI i militär kontext bör inte begränsas till att undersöka generella attityder till teknik. Resultatet talar i linje med att forskningsdesignen bör fokusera på hur professionella normer och analytiska standarder operationaliseras i konkreta bedömningssituationer. Experimentell vinjettdesign framstår som en metodologiskt genomförbar ansats, men kräver tydliga kontraster och tillräcklig statistisk power för att kunna särskilja effekter av specifika tradecraft-dimensioner.

Sammantaget visar pilotstudien att tillit till AI-stödd underrättelseanalys är empiriskt åtkomlig och analytiskt tillämpbar i en militär kontext, men att fortsatt forskning krävs för att precisera hur olika komponenter av analytisk kvalitet påverkar tillitsbildning och användningsintention.

5.5. Metodreflektion

5.5.1. Pilotstudiens begränsningar

Den mest betydande begränsningen är det begränsade urvalet ($n=25$) och dess ojämna fördelningen mellan vinjetterna. Detta reducerar studiens statistiska power och begränsar möjligheten att detektera små effekter. Resultaten bör därför tolkas som explorativa än generaliserbara, vilket också var ett ingångsvärde från början. Frånvaron av statistiskt signifikanta skillnader kan inte tas som evidens för att effekter saknas, men de små observerade

2UK045

effektstorlekarna indikerar samtidigt att manipulationernas genomslag i nuvarande utformning är begränsat.

Urvalet rekryterades genom bekvämlighetsurval inom svensk militär underrättelseverksamhet, vilket påverkar extern validitet. Resultaten kan inte utan vidare överföras till andra nationella kontexter eller till civil verksamhet. Samtidigt var tillgången till professionella underrättelseanalytiker en förutsättning för studiens relevans, vilket illustrerar den metodologiska avvägningen mellan populationsspecificitet och generaliserbarhet.

Vinjettdesignen innebar en medveten avvägning mellan realism och experimentell kontrast. Subtila manipulationer ökade scenariernas trovärdighet, men kan ha reducerat möjligheten att särskilja effekter mellan villkor. Mer extrema manipulationer hade kunnat generera större effektstorlekar, men riskerar att framstå som orealistiska för professionella respondenter. Studien illustrerar därmed den grundläggande balansgången mellan validitet och statistisk detekterbarhet i experimentell forskning om professionella normer. Framtida studier måste därför reflektera kring detta vägval.

5.5.2. Pilotstudiens genomförbarhet i svensk militär kontext

Ett centralt metodologiskt fynd är att experimentell forskning om tillit till AI är praktiskt genomförbar i svensk militär underrättelsekontext trots sekretessrestriktioner och en begränsad population. Rekrytering via digital enkätplattform fungerade tekniskt, och inga indikationer framkom att vinjettscenarierna exponerade känslig information.

Samtidigt visar pilotstudien att forskningsdesign i små och specialiserade populationer kräver anpassning. Stora mellan-grupsdesigner med flera villkor riskerar otillräckliga gruppstorlekar, och longitudinella upplägg kan vara svåra att genomföra utan bortfallseffekter. Framtida studier kan därför behöva överväga förenklade designer, internationellt samarbete eller inom-grupsdesign för att uppnå tillräcklig statistisk styrka.

Sammantaget visar pilotstudien att experimentell analys av tillit till AI i militär kontext är metodologiskt möjlig, men att designval måste anpassas till populationens storlek och professionella särdrag.

6. Slutsatser

6.1. Studiens huvudsakliga bidrag

Denna pilotstudie visar att tillit till AI-stödd underrättelseanalys kan operationaliseras och analyseras genom experimentell vinjettdesign i svensk militär kontext. De använda mätinstrumenten visade stabil reliabilitet i den studerade kontexten. Samtidigt genererade experimentella manipulationer av analytisk tradecraft små och icke-signifikanta effekter i pilotformat.

Studien visar tre substansfynd. För det första fungerar S-TIAS och BI med stabil reliabilitet i svensk militär underrättelsekontext, vilket innebär att situationsspecifik tillit till AI kan mätas med befintliga instrument utan kontextspecifik anpassning. För det andra indikerar korrelationsmönstren att analytikerns vilja att använda AI-stödd analys primärt relaterar till hur systemet presterar i den aktuella situationen, inte till generella attityder till teknik. För det tredje visar de kvalitativa resultaten att militära analytiker spontant värderar AI-genererad analys utifrån tradecraft-dimensioner som transparens och alternativa hypoteser, vilket indikerar att professionella normer fungerar som bedömningsram även för syntetiskt genererad analys.

Studien besvarar således den övergripande forskningsfrågan genom att visa att mätning av tillit till AI i militär underrättelsekontext är metodologiskt möjlig, men designmässigt krävande.

6.2. Metodologiska bidrag

Studien bidrar metodologiskt genom att visa att experimentell forskning om AI-tillit är praktiskt genomförbar i en säkerhetsklassad och populationsmässigt begränsad militär miljö. Pilotstudien tydliggör de designutmaningar som uppstår när professionella normer operationaliseras i experimentell form inom små och specialiserade populationer.

Såvitt känt utgör studien den första experimentella prövningen av situationsspecifik tillit till AI inom svensk militär underrättelsekontext. Genom att kombinera vinjettdesign med etablerade tillitsinstrument visar studien att empirisk analys av interaktionen mellan människa och AI är möjlig även i en säkerhetsreglerad miljö. Vidare illustrerar studien den grundläggande avvägningen mellan realism och statistisk detekterbarhet i forskning om professionella normer. Detta bidrag är relevant inte enbart för militär forskning utan för experimentella studier av AI i andra högspecialiserade professionella miljöer.

6.3. Teoretiska och krigsvetenskapliga implikationer

Studien positionerar situationsspecifik tillit som en funktionell komponent i militär beslutsförmåga. Teoretiskt innebär detta att tillit till AI i militär kontext inte enbart kan förstås inom ramen för generell teknikacceptans eller tillitsmodeller utvecklade i civila miljöer. I en krigsvetenskaplig kontext blir tillit en del av den militära kunskapsprocessens struktur, det vill säga hur information omvandlas till bedömning, handlingsalternativ och beslut under osäkerhet. Genom att empiriskt pröva hur analytiska tradecraft-dimensioner relaterar till situationsspecifik tillit bidrar studien till att integrera teknologiforskning med teorier om militärt beslutsfattande och underrättelseanalys. Detta stärker krigsvetenskapens förmåga att analysera AI som en epistemisk komponent i militär maktutövning, snarare än som en extern teknologisk variabel.

Resultaten indikerar att AI-produkter inte accepteras som neutralt beslutsunderlag, utan värderas genom samma professionella normsystem som mänsklig analys. Om tillit formas situationsspecifikt, blir systemets transparens, osäkerhetsredovisning och hantering av alternativa hypoteser centrala faktorer för hur AI-produkter integreras i militärt beslutsfattande. Genom att göra tillit till AI empiriskt mätbar i militär kontext bidrar studien till krigsvetenskaplig forskning om kunskapsproduktion och beslutsfattande under osäkerhet. AI framträder som en integrerad del av den militära kunskapsprocessen i den mån dess produkt värderas, omtolkas och integreras i analytikerns uppfattning. Hur AI som aktör värderas och integreras påverkar därmed beslutsfattandets struktur.

Genom att empiriskt operationalisera analytisk tradecraft i relation till situationsspecifik tillit bidrar studien till krigsvetenskaplig forskning om kunskapsproduktion under osäkerhet. AI behandlas inte som en extern teknologisk variabel, utan som en integrerad komponent i den process genom vilken militär information tolkas och omvandlas till beslutsunderlag. Studien representerar därmed ett tidigt empiriskt försök att förena forskning om interaktionen mellan människa och AI med krigsvetenskapliga teorier.

6.4. Implikationer för militär profession och AI-integration

För den militära professionen indikerar resultaten att implementering av AI-stödd analys med fördel inriktas mot att möjliggöra professionell bedömning i varje enskild situation snarare än att försöka öka generellt förtroende för teknik. System som tydliggör resonemang, redovisar

2UK045

osäkerhet och presenterar alternativa tolkningar är sannolikt bättre anpassade till professionella normer inom underrättelseverksamhet.

Studiens resultat får olika implikationer på taktisk, operativ och strategisk nivå, men dessa bör förstås som analytiska slutsatser baserade på pilotstudiens korrelationsmönster och kvalitativa utsagor, inte som empiriskt fastställda kausala effekter. På taktisk och operativ nivå indikerar resultaten att chefer bör säkerställa att AI-system som stödjer analysarbete redovisar sina resonemang i en form som möjliggör värdering under de tidsförhållanden som präglar vapenslagens planerings- och genomförandeförlopp. System som presenterar slutsatser utan spårbart resonemang riskerar att antingen förbises av erfarna analytiker eller accepteras okritiskt under tidspress.

På strategisk nivå berör resultaten frågor om styrning, ansvar och legitimitet i AI-integration. Om tillit formas situationsspecifikt snarare än genom generell teknikacceptans innebär detta att implementering av AI inom Försvarsmakten och i samarbete med NATO måste vila på professionella normer för analytisk kvalitet snarare än på teknologisk optimism. Den operativa angelägenheten framträder i respondenternas resonemang. En respondent uttryckte oro för att om ”traditionell svensk metod för införande i FM [får] råda kommer vi ligga efter på operativ och strategisk nivå, och kostnaden behöver betalas med förlust av liv och materiel”. Citatet illustrerar hur AI-integration uppfattas som kopplad till operativ effekt, även om denna studie inte empiriskt prövar sådana konsekvenser. Det visar dock att tradecraft-principer som transparens, alternativa hypoteser och osäkerhetskommunikation inte enbart är normer för mänskliga analytiker, utan även bör förstås som en referensram för utvärdering och kravställning av AI-genererad analys. Principerna motsvarar redan etablerade normer inom underrättelseverksamheten, vilket innebär att de inte kräver ny doktrin utan snarare en utvidgning av befintlig till att omfatta syntetiskt genererad analys.

De implikationer som formulerats ovan förutsätter att beställarkompetens inom underrättelseverksamheten inkluderar förmåga att specificera krav på analytisk transparens och förklaringsbredd, inte enbart teknisk prestanda. Utan sådana professionellt förankrade krav riskerar upphandlade system att optimeras för teknisk precision snarare än för den spårbarhet och osäkerhetsredovisning som möjliggör kvalificerade tillsitsbedömningar.

6.5. Etiska och samhällsliga implikationer

Studien aktualiserar etiska frågor kring ansvar, transparens och beslutsmakt vid integration av AI i militära beslutsprocesser. Om tillit till AI formas situationsspecifikt och relateras till uppfattad analytisk kvalitet, innebär detta att bristande transparens eller otillräcklig redovisning av osäkerhet kan påverka hur beslut legitimeras.

I ett bredare samhällsperspektiv aktualiserar detta frågor om ansvarsfördelning mellan människa och system, särskilt i miljöer där besluten kan få långtgående konsekvenser. Att empiriskt kunna analysera hur tillit formas är därför inte enbart en metodologisk fråga, utan en del av en större diskussion om kontroll, ansvar och legitimitet i användningen av AI inom säkerhets- och försvarssektorn.

Studien visar att dessa frågor kan undersökas empiriskt utan att exponera känslig information, vilket är en förutsättning för att utveckla kunskap på området.

6.6. Begränsningar och fortsatt forskning

Som pilotstudie är resultaten explorativa och bör inte generaliseras utan vidare prövning. Framtida forskning bör genomföras med större urval och förstärkta manipulationer för att pröva de indikerade mönstren mer robust. Internationellt samarbete och alternativa designlösningar kan vara nödvändiga för att uppnå tillräcklig statistisk styrka i små professionella populationer. I takt med att AI blir en del av den militära kunskapsproduktionen framträder tillit inte som en fråga om teknikacceptans, utan som en krigsvetenskaplig kärnfråga om hur information värderas, integreras och omsätts i beslut under osäkerhet. I termer av Boyds OODA-loop innebär detta att frågan om tillit till AI ytterst berör hur Orientation-fasen formas. Om AI-systemens bidrag uppfattas som analytiskt transparenta och professionellt förankrade kan de förstärka orienteringsförmågan; om inte riskerar de att förskjuta den från analytikern till systemet.

7. Litteratur- och referensförteckning

7.1. Referenssystem

Referenssystem i uppsatsen är Harvard enligt Högskolan i Borås:

Högskolan i Borås (2024). *Guide till Harvardsystemet*. 10 vers., <https://www.hb.se/biblioteket/skriva-och-referera/referera-till-kallor/guide-till-harvardsystemet/> [2026-02-01]

7.2. AI

Generativ AI (Claude, ChatGPT) har använts som analytisk samtalspartner för att pröva metodologiska resonemang och identifiera svagheter i argumentation samt som rättstavningshjälp. Det har inte använts för att generera text.

7.3. Referenser

Aguinis, H. & Bradley, K.J. (2014) Best Practice Recommendations for Designing and Implementing Experimental Vignette Methodology Studies, *Organizational Research Methods* 17(4), s. 351–371. <https://doi.org/10.1177/1094428114547952>

Armitage, C. J., and Conner, M. (2001). Efficacy Of the Theory of Planned Behaviour: A Meta-Analytic Review. *British Journal of Social Psychology*. 40, s. 471–499. <https://doi.org/10.1348/014466601164939>

Berntson, E., Bernhard-Oettel, C., Hellgren, J., Näswall, K. & Sverke, M. (2016). *Enkätmetodik*. Uppl. 1. Stockholm: Natur & Kultur.

Borg, E. & Westerlund, J. (2012). *Statistik för beteendevetare: Faktabok*. 3:e uppl. Stockholm: Liber AB.

Bovet Emanuel, P. (2025). *Exploring Decision Advantages: Improving Speed, Precision and Efficiency in Military Targeting by Applying Artificial Intelligence*. Diss. Försvarshögskolan. <https://fhs.diva-portal.org/smash/get/diva2:1952579/FULLTEXT01.pdf>

Bruce, J. M. & George, R. Z. (2015). Professionalizing Intelligence Analysis. *Journal of Strategic Security* 8, 3(2015), s. 1–23. DOI: <http://dx.doi.org/10.5038/1944-0472.8.3.1454>

Collins, K. M, Sucholutsky, I., Bhatt, U., Chandra, K., Wong, L., Lee, M., Zhang, C. E., Zhi-Xuan, T., Ho, M., Mansighka, V. Weller, A., Tenenbaum, J. B. & Griffiths, T. L. (2024)

2UK045

Building Machines That Learn and Think with Humans. *Nature Human Behaviour*, 2024(8), s. 1851–1863. <https://doi.org/10.1038/s41562-024-01991-9>

Department of Defense (2022). Summary of The Joint All-Domain Command & Control (JADC2) Strategy. <https://media.defense.gov/2022/Mar/17/2002958406/-1/-1/1/SUMMARY-OF-THE-JOINT-ALL-DOMAIN-COMMAND-AND-CONTROL-STRATEGY.PDF>

Director of National Intelligence (DNI) (2015; Reviderad 2023). *ICD 203*. Washington D.C.: Office of the Director of National Intelligence. <https://www.dni.gov/files/documents/ICD/ICD-203.pdf>

Elo, S. & Kyngäs, H. (2008). The Qualitative Content Analysis Process. *Journal of Advanced Nursing*, 62(1), s. 107–115. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2007.04569.x>

Frazier, M.L., Johnson, P.D. & Fainschmidt, S. (2013). Development and Validation of a Propensity to Trust Scale, *Journal of Trust Research*, 3:2, s. 76–97. <https://doi.org/10.1080/21515581.2013.820026>

Försvarsmakten (2022). Reglemente underrättelstjänst. <https://www.forsvarsmakten.se/globalassets/02-om-forsvarsmakten/myndighetsinformation/dokument/reglementen/r-und-22.pdf>

Försvarsmakten (2025). Doktrintillägg underrättelse- och säkerhetstjänst. <https://www.forsvarsmakten.se/globalassets/02-om-forsvarsmakten/organisation/gemensamma/militara-underrattelse---och-sakerhetstjansten/doktrintillagg-underrattelse--och-sakerhetstjanst.pdf>

Hughes, R. & Huby, M. (2004). The construction and interpretation of vignettes in social research, *Social Work & Social Sciences Review*, 11(1), s. 36–51. <https://doi.org/10.1921/17466105.11.1.36>

Hoff, K. A. & Bashir, M. (2015). Trust in Automation: Integrating Empirical Evidence on Factors that Influence Trust. *Human Factors*, 57(3), s. 407–434. DOI: <https://doi.org/10.1177/0018720814547570>

Lancaster, G., Dodd, S. & Williamson, P.R. (2004). Design and Analysis of Pilot Studies: Recommendations for Good Practice, *Journal of Evaluation in Clinical Practice*, 10(2), s. 307–312. <https://doi.org/10.1111/j..2002.384.doc.x>

Lantz, B. (2009). *Grundläggande statistisk analys*. Uppl. 1. Lund: Studentlitteratur AB.

2UK045

Lee, J. D. & See, K. A. (2004). Trust in Automation: Designing for Appropriate Reliance. *Human Factors*, 46(1), s. 50–80. https://doi.org/10.1518/hfes.46.1.50_30392

Maathuis, C. & Cools, K. (2024). *HATOM: Human AI-Teaming Ontology Model in Military Operations*. NATO: STO-MP-IST-209. <https://publications.sto.nato.int/publications/STO%20Meeting%20Proceedings/STO-MP-IST-209/MP-IST-209-L-06.pdf>

Malmqvist, J., Hellberg, K., Möllås, G., Rose, R. & Shevlin, M. (2019). Conducting the Pilot Study: A Neglected Part of the Research Process? Methodological Findings Supporting the Importance of Piloting in Qualitative Research Studies, *International Journal of Qualitative Methods*, 18, s. 1–11. <https://doi.org/10.1177/1609406919878341>

McGrath, M., Lack, O., Tisch, J. & Duenser, A. (2025). Measuring Trust in Artificial Intelligence: Validation of an Established Scale and Its Short Form. *Frontiers in Artificial Intelligence*, 9(2025), s. 1–14. <https://doi.org/10.3389/frai.2025.1582880>

McMahon, G. (2024). *Analytic Tradecraft Standards in an Age of AI*. Cambridge, MA: Belfer Center for Science and International Affairs. <https://www.belfercenter.org/research-analysis/analytic-tradecraft-standards-age-ai>

Merritt, S.M., Heimbaugh, H., LaChapell, J. & Lee, D. (2013). I Trust it, but I Don't Know Why: Effects of Implicit Attitudes Toward Automation on Trust in an Automated System, *Human Factors*, 55(3), s. 520–534, <https://doi.org/10.1177/0018720812465081>

Osinga, F. P. B. (2007). *Science, Strategy and War: The Strategic Theory of John Boyd*. New York: Routledge.

SFS 2018:585. *Säkerhetsskyddslag*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/sakerhetsskyddslag-2018585_sfs-2018-585/

Tabachnick, B.G. and Fidell, L.S. (2001). *Using Multivariate Statistics*. 4. Uppl. Boston, MA: Allyn and Bacon.

Thabane, L., Ma, J., Chu, R., Cheng, J., Ismaila, A., Rios, L.P., Robson, R., Thabane, M., Giangregorio, L. & Goldsmith, C.H. (2010). A Tutorial on Pilot Studies: The What, Why and How, *BMC Medical Research Methodology*, 10(1), s. 1–10. <https://doi.org/10.1186/1471-2288-10-1>

2UK045

van den Bosch, K. & Bronkhorst, A. (2018). *Human-AI Cooperation to Benefit Military Decision Making* NATO: STO-MP-IST-160 https://www.karelvandenbosch.nl/documents/2018_Bosch_etal_NATO-IST160_Human-AI_Cooperation_in_Military_Decision_Making.pdf

Vetenskapsrådet (2024). *God forskningssed 2024*. (Rapport). <https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2024-10-02-god-forskningssed-2024.html>

Bilaga A: Respondentinformation och enkätunderlag

I bilaga A återfinns respondentinformationen samt enkätunderlaget.

Enkätunderlaget har anpassats så att samtliga scenarion kommer efter varandra och därefter tillitsfrågorna som gäller för samtliga scenarion. Information om sidbrytning tagits bort, men i övrigt är enkäten oförändrad.

Undersökning tillit till AI inom underrättelsetjänsten

Hej!

Mitt namn är Ludvig Martell och jag läser högre officersprogrammet vid Försvarshögskolan.

Syfte

Denna undersökning är en del i min masteruppsats inom krigsvetenskap. Jag studerar vilken tillit underrättelseanalytiker har till AI-stödsystem, vilket jag gör genom en vinjettundersökning. Vinjetter är hypotetiska scenarion som försöker återspegla en realistisk situation.

Deltagande och sekretess

Deltagande i undersökningen är frivilligt och kan återtogs när som helst. Undersökningen har konstruerats för att uppfylla Vetenskapsrådets krav på personlig integritet samt säkerhetsskyddskraven. Det innebär att ingen information kan kopplas direkt till individer eller organisationer. Det går inte heller att koppla några av svaren till operativa förmågor. Vinjettmetoden är vald för att den möjliggör undersökning av känsliga frågor. Om du har några frågor angående detta är du välkommen att kontakta mig.

Jag använder mig av Sunet Survey vilket är ett enkätverktyg som Försvarshögskolan har köpt in.

Kontaktuppgifter

ludvig.martell@student.fhs.se

0707-792790

Adress: <https://survey.fhs.se/vinjett>

Tack för att du vill delta!

Denna undersökning bygger på vinjetter. Vinjetter är hypotetiska scenarion som ska försöka spegla en realistisk situation. Syftet med undersökningen är att få en uppfattning om vilken tillit underrättelseanalytiker har till AI.

Upplägg

1. Bakgrundsfrågor om tillit (till människor och maskiner)
2. Ett operativt scenario med AI-genererad underrättelsebedömning.
3. Frågor om din tillit till den specifika AI-bedömningen.
4. Demografiska frågor.

Undersökningen tar ca. 10 - 15 minuter att genomföra.

VIKTIGT: Det finns inget "rätt" eller "fel" svar. Jag vill veta hur DU som har erfarenhet av analys bedömer underlaget. Besvara så förutsättningslöst som möjligt utifrån din erfarenhet.

Jag litar generellt på andra människor

Försvarshögskolan

Tillit till andra människor

Detta avsnitt handlar om din uppfattade tillit till andra människor

Min benägenhet att lita på andra människor är hög

Markera i vilken grad du instämmer (1 = Instämmer inte alls, 7 = Instämmer helt)

Markera i vilken grad du instämmer (1 = Instämmer inte alls, 7 = Instämmer helt)

Jag uppfattar de flesta människor som tillförlitliga

Markera i vilken grad du instämmer (1 = Instämmer inte alls, 7 = Instämmer helt)

De flesta människor går att lita på

Markera i vilken grad du instämmer (1 = Instämmer inte alls, 7 = Instämmer helt)

Tillit till maskiner

Här kommer ett avsnitt med frågor om tillit till maskiner och automatiserade system. Besvara frågorna utifrån din uppfattning om AI.

Min benägenhet att lita på maskiner är hög

Markera i vilken grad du instämmer (1 = Instämmer inte alls, 7 = Instämmer helt)

Jag litar generellt på automatiserade system

Markera i vilken grad du instämmer (1 = Instämmer inte alls, 7 = Instämmer helt)

Jag känner mig bekväm med att förlita mig på maskiner

Markera i vilken grad du instämmer (1 = Instämmer inte alls, 7 = Instämmer helt)

Jag är villig att använda automatiserad teknik

Markera i vilken grad du instämmer (1 = Instämmer inte alls, 7 = Instämmer helt)

Jag känner mig trygg när maskiner utför viktiga uppgifter

Markera i vilken grad du instämmer (1 = Instämmer inte alls, 7 = Instämmer helt)

Jag anser att maskiner vanligtvis fungerar som avsett

Markera i vilken grad du instämmer (1 = Instämmer inte alls, 7 = Instämmer helt)

Scenario - Underrättelseanalytiker i operationsledning**Orientering**

Operationschefen har begärt stöd avseende ökad maritim aktivitet i angränsande stats kustzon. Du har tillgång till ett AI-stödsystem. Systemet har analyserat inhämtade underrättelser från alla tillgängliga källor (SIGINT, IMINT, OSINT, osv.) från de senaste 14 dyggen. Systemet har producerat en sammanställd bedömning som du nu ska värdera.

Uppgift

Bedöm om AI-stödsystemets analys är tillräckligt tillförlitlig för att du ska rekommendera operativa åtgärder till operationschefen. Bedömningen kan påverka beslut om beredskapsnivå, resursfördelning och samverkan med allierade och partnerländer.

Operationschefen behöver din bedömning om senast två (2) timmar för att kunna rapportera till högre chef. Du kan be systemet om kompletterande information, med det tar minst 12 timmar att få svar från inhämtande enheter.

Bedömningskriterier

Värdera AI-stödsystemets analys utifrån:

- Tillförlitlighet: Är bedömningen baserad på tillförlitlig information?
- Trovärdighet: Är resonemangen logiska och transparenta?
- Användbarhet: Ger analysen dig tillräckligt med underlag för att rekommendera åtgärd?

Markera det påstående som bäst beskriver din uppgift:

- Jag ska bedöma om AI-stödsystemet fungerar tekniskt korrekt
- Jag ska bedöma om AI-stödsystemets analys är tillräckligt tillförlitlig för att rekommendera åtgärder till högre chef
- Jag ska jämföra AI-stödsystemets bedömning med min egen åsikt.
- Jag ska kontrollera om AI-stödsystemet följer regelverket.

Roll och uppdrag

Du är underrättelseanalytiker på operativ nivå. Du analyserar underrättelser gällande svenskt territorialförsvaret. Du ingår i underrättelsesektionen och rapporterar direkt till operationschefen.

Ökad aktivitet i angränsande lands kustzon

UNDERRÄTTELSEBEDÖMNING - AI-STÖDSYSTEM

Område: NAI 2, 3, & 5

Tidsperiod: 10JAN2028 – 24JAN2028

Observationer

Under de senaste 72 timmarna har omfattande marina aktiviteter observerats i angränsande stats kustzon, 25 - 35 nm från svensk territorialgräns, samt styrkeuppbyggnad av marininfanteri. AI-stödsystemet har analyserat insamlade data.

Bedömning: Mönstret i aktiviteterna avviker från normalbilden. Aktiviteten utgör **sannolikt** förberedelser för operationer med potentiell påverkan på svensk suveränitet.

Handlingsalternativ

- A. Ökad övervakning:** Ökade inhämtningsoperationer. Bibehåll nuvarande beredskapsläge.
- B. Förhöjd beredskap:** Höjd beredskap för marina och flygande enheter inom AOR. Ökad inhämtning i AOR.
- C. Aktivt möta:** Marina och flygande enheter genomför Show of Force. Beredduppgift att möta en eskalering.

REKOMMENDERAT HANDLINGSALTERNATIV: B

2UK045

Ökad aktivitet i angränsande lands kustzon**Område:** NAI 2, 3, & 5**Tidsperiod:** 10JAN2028 – 24JAN2028**Observationer**

23 fartygsrörelser registrerade, varav 12 amfibiefartyg, 9 stödfartyg och två (2) ubåtar. Koncentration till tre (3) kustområden under en 14-dagarsperiod. Aktivitetsnivån är 40 procent högre än normalt för perioden. Omgruppering av marininfanteri till de tre (3) kustområdena samt två (2) civila RORO-fartyg.

Kommentar: Strategisk kommunikation saknas. Politisk kontext ofullständigt kartlagd.

Källor: Luftburen SIGINT, radarövervakning, sjöburen SIGINT, sjöburen övervakning, HUMINT.

AI-systemets antaganden

Mönstret i aktiviteterna avviker från normalbilden. Aktiviteterna bedöms överensstämma med förberedelser för amfibieoperationer. Tidpunkten sammanfaller inte med historiska övningsperioder och förstärkningen av förband till tre (3) specifika kustområden tyder på operativ planering.

Bedömning: Aktiviteterna bedöms **sannolikt** utgöra förberedelser för operationer med potentiell påverkan på svensk suveränitet.

Handlingsalternativ

A. Ökad övervakning: Ökade inhämtningsoperationer. Bibehåll nuvarande beredskapsläge.

B. Förhöjd beredskap: Höjd beredskap för marina och flygande enheter inom AOR. Ökad inhämtning i AOR.

C. Aktivt möta: Marina och flygande enheter genomför Show of Force. Beredduppgift att möta en eskalering.

REKOMMENDERAT HANDLINGALTERNATIV: B

Ökad aktivitet i angränsande lands kustzon

UNDERRÄTTELSEBEDÖMNING - AI-STÖDSYSTEM

Område: NAI 2, 3, & 5

Tidsperiod: 10JAN2028 – 24JAN2028

Observationer

Under de senaste 72 timmarna har omfattande marina aktiviteter observerats i angränsande stats kustzon, 25 - 35 nm från svensk territorialgräns, samt styrkeuppbyggnad av marininfanteri. AI-stödsystemet har analyserat insamlade data.

Bedömning: Aktiviteterna bedöms **sannolikt** utgöra förberedelser för operationer med potentiell påverkan på svensk suveränitet.

AI-systemet har identifierat tre (3) möjliga tolkningar

Hypotes 1 – Operativ förberedelse (sannolik): Förberedelser för offensiv amfibiekapacitet. Bedöms som **sannolik** baserat på avvikande mönster från övningsverksamhet, avsaknad av förvarning, och koncentration som indikerar operativ planering.

Hypotes 2 – Rutinövning (möjlig): Storskalig amfibieövning med ovanligt genomförande. Liknande aktivitet observerades Q2 2026 utan uppföljning. Bedöms som **möjlig**, men avsaknad av offentliga uttalanden och förvarningar talar emot

Hypotes 3 – Demonstrativ styrkeuppvisning (tveksam): Tidpunkt och omfattning avsiktligt synlig. Bedöms som **tveksam** då strategisk kommunikativa saknas.

Systemet bedömer **Hypotes 1** som mest sannolik.

Bedömning

Aktiviteterna bedöms **sannolikt** utgöra förberedelser för operationer med potentiell påverkan på svensk suveränitet.

Handlingsalternativ

A. Ökad övervakning: Ökade inhämtningsoperationer. Bibehåll nuvarande beredskapsläge.

B. Förhöjd beredskap: Höjd beredskap för marina och flygande enheter inom AOR. Ökad inhämtning i AOR.

C. Aktivt möta: Marina och flygande enheter genomför Show of Force. Beredduppgift att möta en eskalering.

REKOMMENDERAT HANDLINGALTERNATIV: B

Ökad aktivitet i angränsande lands kustzon**UNDERRÄTTELSEBEDÖMNING - AI-STÖDSYSTEM****Område:** NAI 2, 3, & 5**Tidsperiod:** 10JAN2028 – 24JAN2028**Observationer**

23 fartygsrörelser registrerade, varav 12 amfibiefartyg, 9 stödfartyg och två (2) ubåtar. Koncentration till tre (3) kustområden under en 14-dagarsperiod. Omgruppering av marininfanteri till de tre (3) kustområdena samt två (2) civila RORO-fartyg. Aktivitetsnivån är 40 procent högre än normalt för perioden

Kommentar: Strategisk kommunikation saknas. Politisk kontext ofullständigt kartlagd.

Källor: Luftburen SIGINT, radarövervakning, sjöburen SIGINT, sjöburen övervakning, HUMINT.

AI-systemet har identifierat tre (3) möjliga tolkningar

Hypotes 1 – Operativ förberedelse (sannolik): Förberedelser för offensiv amfibiekapacitet. Bedöms som **sannolik** baserat på avvikande mönster från övningsverksamhet, avsaknad av förvarning, och koncentration som indikerar på operativa förberedelser.

Hypotes 2 – Rutinövning (möjlig): Storskalig amfibieövning med ovanligt genomförande. Liknande aktivitet observerades Q2 2026 utan uppföljning. Bedöms som **möjlig**, men avsaknad av offentliga uttalanden och förvarningar talar emot

Hypotes 3 – Demonstrativ styrkeuppvisning (tveksam): Tidpunkt och omfattning avsiktligt synlig. Bedöms som **tveksam** då strategisk kommunikativa saknas.

Systemet bedömer **Hypotes 1** som mest sannolik.

Bedömning

Aktiviteterna bedöms **sannolikt** utgöra förberedelser för operationer med potentiell påverkan på svensk suveränitet.

Handlingsalternativ

A. Ökad övervakning: Ökade inhämtningsoperationer. Bibehåll nuvarande beredskapsläge.

B. Förhöjd beredskap: Höjd beredskap för marina och flygande enheter inom AOR. Ökad inhämtning i AOR.

C. Aktivt möta: Marina och flygande enheter genomför Show of Force. Beredduppgift att möta en eskalering.

REKOMMENDERAT HANDLINGALTERNATIV: B

Jag känner mig trygg i AI-stödets bedömning

Markera i vilken grad du instämmer (1 = Instämmer inte alls, 7 = Instämmer helt)

AI-stödet är pålitligt

Markera i vilken grad du instämmer (1 = Instämmer inte alls, 7 = Instämmer helt)

Jag kan lita på AI-stödet

Markera i vilken grad du instämmer (1 = Instämmer inte alls, 7 = Instämmer helt)

Jag förväntar mig att jag skulle följa AI-stödets rekommendation

Markera i vilken grad du instämmer (1 = Instämmer inte alls, 7 = Instämmer helt)

Jag skulle följa AI-stödets rekommendation

Markera i vilken grad du instämmer (1 = Instämmer inte alls, 7 = Instämmer helt)

Jag skulle vilja följa AI-stödets rekommendation i den här situationen

Markera i vilken grad du instämmer (1 = Instämmer inte alls, 7 = Instämmer helt)

Reflektionsfråga (flerval, valfri)

Vad påverkade mest din bedömning av AI-stödets analys?

- Kvaliteten på underliggande data
- Tydligheten i AI-systemets resonemang
- Att alternativa förklaringar övervägdes/inte övervägdes
- Min tidigare erfarenhet av liknande situationer
- Annat/kommentar:

Bakgrundsinformation

Nedan kommer den avslutande delen i undersökningen.

Ålder

Välj ett alternativ i rullisten:

Kön

Välj ett alternativ i rullisten:

Utbildningsnivå

Välj ett alternativ i rullisten:

Erfarenhet av analysarbete

Ange antal år (endast heltal):

Har du någon form av yrkesofficersutbildning (OP, SOU, RO, motsv.)?

- Ja
 Nej

Övriga synpunkter eller reflektioner på undersökningen (frivilligt):

Avslut

Om du vill ha kontakt med mig kan du nå mig på:

ludvig.martell@student.fhs.se

0707-792 790

Tack för din medverkan!

Bilaga B: Item-lista och formuleringar

1. Short Trust in Automation Scale (S-TIAS)

1. "I am confident in the AI assistant",
2. "The AI assistant is reliable",
3. "I can trust the AI assistant"

Svensk översättning:

1. ”Jag känner mig trygg i AI-stödets bedömning”,
2. ”AI-stödet är pålitligt”,
3. ”Jag kan lita på AI-stödet”

2. Beteendeavsikt (BI) (3 items):

1. ”I expect I would follow the system’s recommendation”,
2. “I would follow the system’s recommendation”,
3. “I would like to follow the system’s recommendation”

Svensk översättning:

1. “Jag förväntar mig att följa AI-stödets rekommendation”,
2. ”Jag skulle följa AI-stödets rekommendation”,
3. ”Jag skulle vilja följa AI-stödets rekommendation i denna situationen” (sic)

3. Human Trust Propensity (HTP) (4 items):

1. ”I usually trust people until they give me a reason not to trust them”,
2. ”Trusting another person is not difficult for me”,
3. ”My typical approach is to trust new acquaintances until they prove I should not trust them.”,
4. ”My tendency to trust others is high.”

Svensk översättning:

1. ”Min benägenhet att lita på andra människor är hög”,
2. ”Jag litar generellt på andra människor”,
3. ”Jag uppfattar de flesta människor som tillförlitliga”,

4. ”De flesta människor går att lita på”

4. Machine Trust Propensity (MTP) (6 items)

1. “I usually trust machines until there is a reason not to”,
2. ” For the most part, I distrust machines”,
3. “In general, I would rely on a machine to assist me”,
4. “My tendency to trust machines is high”,
5. “It is easy for me to trust machines to do their job”,
6. “I am likely to trust a machine even when I have little knowledge about it”

Svensk översättning:

1. ”Min benägenhet att lita på maskiner är hög”,
2. ”Jag litar generellt på automatiserade system”,
3. ”Jag känner mig bekväm med att förlita mig på maskiner”,
4. ”Jag är villig att använda automatiserad teknik”,
5. ”Jag känner mig trygg när maskiner utför viktiga uppgifter”,
6. ”Jag anser att maskiner vanligtvis fungerar som avsett”

